מהדורה למורה – העלמה החכמה והמלך

סיפור עם · סיפור עם · הסיפור העממי · גרסת רגיל

במהדורה זו: מפתח תשובות לכל התרגילים, הצעות לתשובות פתוחות ומחוון קצר. בדפי התלמיד: שם/כיתה/תאריך, חלק א׳ (הבנה), חלק ב׳, חלק ג׳ (כתיבה) וכרטיס יציאה לגזירה.

תשובות – חלק א׳ – הבנה

תרגיל 1: 1–**ג** (שלושים) · 2–**ב** (הרעם והשקר) · 3–**ב** (הרדימה אותו במשקה) · 4–**א** (הן היו מבושלות) · 5–**ב** (נתנה משימה קשה בחזרה)

תרגיל 2: 1–**לא נכון** (השרים – מחניפים) · 2–**לא נכון** (המלך – גאה ובסוף אוהב) · 3–**נכון** · 4–**נכון**

תרגיל 3:

1. להדגיר שלושים ביצים מבושלות, להכין מפרשים לספינה מפקעת פשתן קטנה, ולרוקן את הים לתוך כוסית.
2. שיחתום על מסמך שאם יגרש אותה תוכל לקחת איתה דבר אחד, שהיא אוהבת יותר מכול.
3. את המלך עצמו – היא הרדימה אותו, הסיעה אותו לבית אביה והראתה לו את המסמך.

תשובות – חלק ב׳ – מושגים וכלים ספרותיים

תרגיל 4: 1–**ד** · 2–**א** · 3–**ב** · 4–**ג**

תרגיל 5: 1–**ניגוד** · 2–**תפנית**

תשובות – חלק ג׳ – חשיבה וכתיבה

תרגיל 6: היא לא מסרבת ולא נכשלת, אלא משיבה במשימה בלתי אפשרית מקבילה. כך היא מראה למלך שהדרישה שלו אבסורדית, בלי להעליב אותו ישירות.

תרגיל 7: שקר מתפשט מהר ורחוק כמו רעם. התשובה מראה חוכמת חיים ולא רק פיקחות. היא גם רומזת לשרים שמחמיאים למלך.

תרגיל 8: תשובה פתוחה: היא פעלה לפי מסמך שחתם עליו, ולא פגעה בו; מצד שני השתמשה בתחבולה בלי ידיעתו. חשוב שהתלמידים ינמקו.

תרגיל 9: מחוון קצר: שמירה על פרטי העלילה (3), נקודת מבט עקבית (3), תיאור רגשות ומחשבות (2), לשון ופיסוק (2).

כרטיס יציאה

תשובות אישיות. תשובה מלאה: עונה על השאלה, נשענת על פרט מן היצירה, כתובה במשפטים שלמים ובסדר הגיוני.

• שאלה לדיון בכיתה: מדוע לדעתכם המלך צחק ולא כעס כשהתעורר בבית אבי המלכה?

• הובילו לדיון על הומור, ענווה והודאה בטעות.

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

העלמה החכמה והמלך

סיפור עם · סיפור עם · הסיפור העממי

תזכורת קצרה: עני בא לבקש עזרה מהמלך, והמלך מתרשם מדבריו ושומע שלמד אותם מבתו. המלך שולח לה שלוש משימות בלתי אפשריות: להדגיר ביצים מבושלות, לארוג מפרשים מקצת פשתן ולרוקן את הים לכוסית. בכל פעם היא משיבה במשימה בלתי אפשרית משלה. המלך מזמין אותה לארמון, בוחן אותה בחידות ונושא אותה לאישה. היא מבקשת ממנו לחתום שאם תגורש תוכל לקחת דבר אחד שהיא אוהבת יותר מכול. כשהוא מגרש אותה בכעס, היא לוקחת את המלך עצמו – והשניים מתפייסים.

חלק א׳ – הבנה

1 הקיפו את התשובה הנכונה.

1. כמה ביצים שלח המלך?
   ○ א. שלוש ○ ב. עשר ○ ג. שלושים ○ ד. מאה
2. מה, לפי הנערה, נשמע למרחקים?
   ○ א. השיר והפעמון ○ ב. הרעם והשקר ○ ג. הים והרוח ○ ד. הצחוק והבכי
3. איך הרחיקה המלכה את המלך מהארמון?
   ○ א. בכוח ○ ב. הרדימה אותו במשקה ○ ג. ביקשה ממנו ○ ד. שכנעה את השרים
4. מה היה מיוחד בביצים?
   ○ א. הן היו מבושלות ○ ב. הן היו מזהב ○ ג. הן היו גדולות
5. מה ענתה הנערה למשימות?
   ○ א. בכתה ○ ב. נתנה משימה קשה בחזרה ○ ג. ברחה

2 קראו כל צמד: דמות – תכונה. סמנו נכון או לא נכון. אם לא נכון – כתבו את התכונה הנכונה.

#	דמות – תכונה	נכון / לא נכון	תיקון (אם לא נכון)
1	השרים – נבונה ואמיצה	נכון / לא נכון	
2	המלך – צנוע ונאמן	נכון / לא נכון	
3	האב העני – צנוע ונאמן	נכון / לא נכון	
4	העלמה החכמה – נבונה ואמיצה	נכון / לא נכון	

3 ענו במשפט או שניים.

1. מהן שלוש המשימות שהמלך שלח לנערה?

2. מה ביקשה הנערה מהמלך אחרי החתונה?

3. מה לקחה המלכה כשגורשה?

חלק ב' – מושגים וכלים ספרותיים

4 התאימו כל כלי ספרותי לדוגמה שלו מן היצירה. כתבו את האות המתאימה.

#	כלי ספרותי	האות		דוגמה מן היצירה
1	חזרות		א	בת עניים מול מלך, חוכמה מול כוח, השרים המחמיאים מול הנערה שעונה ביושר.
2	ניגוד		ב	פתיחה "היה פעם", מבחנים, עלייה במעמד (מעוני למלכות), תפנית בסוף וסוף טוב "באושר עד סוף ימיהם".
3	מבנה הסיפור העממי		ג	הגירוש נראה כסוף רע, אבל המסמך הופך אותו לסוף מאושר.
4	תפנית		ד	שלוש משימות בלתי אפשריות ושלוש תשובות באותה תבנית – חזרה משולשת קלאסית של סיפור העם.

5 השלימו את המונח המתאים מתוך מחסן המילים.

מחסן מילים: תפנית האנשה ניגוד

1. _____ – העמדה זה מול זה של דברים הפוכים כדי להבליט אותם
2. _____ – רגע בעלילה שבו המצב משתנה באופן מפתיע

חלק ג' – חשיבה וכתיבה

6 שאלת פרשנות

מה הדרך הקבועה שבה הנערה עונה למשימות?

7 שאלת פרשנות

מה אפשר להבין מהתשובה "הרעם והשקר נשמעים למרחקים"?

8 שאלת הערכה – הביעו עמדה ונמקו

האם המלכה פעלה בהגינות כשהרדימה את המלך? נמקו.

9 משימת כתיבה

המציאו משימה בלתי אפשרית רביעית שהמלך שולח, וכתבו את התשובה החכמה של הנערה באותה תבנית.

כרטיס יציאה

העלמה החכמה והמלך · שם: _____

1. ציינו שני מאפיינים של סיפור עם שמצאתם היום בסיפור שקראנו.

2. איזו דמות חכמה מהיחידה הייתם רוצים לפגוש, ולמה?

3. השלימו: מזל טוב הוא בעיניי...